

1647

26235

1878/53

26235

Inv. nr. 4209

148

10189

184431

Words of...

w 1647. Cur 30
UNIVERSITATIS
VILNENSIS
SIGILLUM

ASSERTIONES
EX
IVRISPRVDENTIA
ECCLESIASTICA

De iure non scripto, iure Personarum, &
immunitate Ecclesiastica.

Sub
Felicissimis Auspiciis

ILLVSTRISSIMI DOMINI
D. CASIMIRI LEONIS
SAPIENTIA
PROCANCELLARII M.D.L.
SŁonim: Volpen: Luboszan: &c. &c. &c
G V B E R N A T O R I S.

Per

IOSEPHVM BVTKIEWICZ POPVCIEWICZ,
Art: & Philosophia Magistrum, Iuris utriusq; Auditorem publi-
ca Disputatione propugnata. *Jo. Al. O. Larini*
Nobili & Clarissimo *M. D. S.*

D. ALEXANDRO AARONE OLIZAROVSKI
Juris utriusq; Doctore Principis Neoburgensis Consiliario Iuris Cano-
nici Ordinario
P R O F E S S O R E.

An Alma Academia Vilnensi Soc: IESV. Die 30. Mense Jun.
Anno Domini M. DC. XLVII.

Bibliothecae magistrali

Bibl.
Conceditur Vilnensi
Causa
K. X. 1647.

DEDICATIO.

NON paucorum sententiâ, etiam sapientiâ gloriâ nobilium crimine omni absoluerer, Illustrissime Domine; si ad te quâ publicarum cîr rarum ingenti cohorte, quâ dimicationum literariarum monumentis plurimis septum, cum materia presentis meae dissertationis accedere veritus, vel subsisterem, vel aliò me conuerterem. A quo enim me percussura metu id fecisse omnino quis pronunciarer, cum ab virisq; & numero, & vel necessitatis vi, vel ingenij nomine superioribus, tuum conspectum pridem praoccupatum, nouissimum hodiè me omnibus his inferiorem subire contendere animaduerteter. Verùm ego non modo in eius opinionis partes ire, sed neq; in cogitationem, quin grauissimè in te deliquisse me damnem, desister animam meam, valeo. Procul exturbetur eiusmodi sensus; qui tuum magnificentissimum, ac amplissimum animum aliquibus numeris aut vincis, aut circumscribi posse cupiam suaederet. Prudentissimè, atq; adeò verissimè senserit: qui omnes & publica, & literaria rei quantumuis crescant numeros tuo potius animo claudi, & circumualari sentiet. Itaq; pari cum alacritate ac quispiam alius nuper, seu ante tot annorum decursum primus, ego hodiè assertiones meas ante tuum conspectum afferro: quia non dubito aequè me postremum, atq; alios primos amplissimo tuo posse animo capi. Quodsi dederit veniam, Illustrissime Domine; debere te acceptare hoc disceptationum mearum munus nullo negotio argumenta euentissima materia tibi hodiè oblata declarabunt. Transfer, obsecro, paulisper animum tuum in eam, & iuris non scripti, sed consuetudine fundati naturam contemplare; ex mente profecto legum ipse decernes; tuam animi beneuolentiam, & propensionem erga Academiam Viliensem iam degenerasse in legem. Consuetudinis leges ratione, vsu, & tempore certo coalescunt. Praesto tua haec munificentia, quemadmodum etiam tibi omnia ceterarum virtutum decora, sacra
In Aca.

la Academica SAPIEHANIS beneficij, tempora, anni, dies eorundem numero censentur. Causa autem aequitas, quia tuo falcita iudicio, quidquid iuris sancti, ac integri est, secum trahit. Aequa beneficia nemo dubitaret, que tu impendisses ut talia celebrarent. Ius Orbis in tuorum encomiorum debitum transtulit. Sed nec illud me in minorem favoris tui spem erexit: quod munificentia tua scietum, quanquam non primus, primum tamen; quia primum, & primo anno in nostra Vniuersitate editum, afferam. Amasti causam; & effectum amabis: quemadmodum tuis passus es auspicijs toto penè triennali cursu intra terminos Academicos binorum Imperatorum Ecclesia, & Orbis opibus annui, sine dispendio ditari patieris iisdem inter tuos clientes me annumeratum, in lucem publicam cum iisdem Pontificijs, Iustinianicisq; facultatibus prodire,

Illustrissimæ Celsitudinis tuæ.

Ad dictissimus obsequijs
JOSEPHVS BVTKIEWICZ POPVCIEWICZ,
Art: & Philosophiæ Mag: Juris, Vtriusq; Auditor.

ASSERTIONES EX IVRISPRV-
DENTIA ECCLESIASTICA.

De

Jure non scripto, iure personarū. & imunitate Ecclesiastica.

De iure non scripto.

I.

Consuetudo est ius sine scripto, Moribus v-
tentium inductum, a, à dissimulatione, seu ta-
cita voluntate legislativam potestatem habent-
tium, vim & auctoritatem habens. b, Neces-
sario ad illam requiritur rationabilitas, c,
actuum inducentium frequentia, d, & defi-
nitus temporis fluxus. e, Mores, & consuetu-
do in stricta significatione ita inter se differunt,
ut mos vel usus factum hominis notet, ex quo consuetudo induci solet,
consuetudo verò ipsum ius per mores inductum significet. f, Con-
funduntur tamen hæc vocabula non rarè in legibus in quibus & con-
suetudo quandoq; nudum factum significat, & usus pro iure consuetu-
dinario accipitur.

a, *Institiannus in §. sine scripto ius venit Instituit. De iure nat. gen. & civili.* b, *ibidem, & Harprechtus num. 1. Diodorus Tuldenus Comment ad Inst. cap. 4.* Ratio consuetudinis illa est, quia non possunt omnia negotia legibus comprehendendi, ideo in causis decidendis ubi non reperitur lex scripta vel reperitur quidem, sed non est in usu, tunc observari debet id quod usus approbavit. *Mynsing. d, § sine scri-*

A

pio.

pto. num. 1. Harper. §. sequ. num. 4. c. 6, fin. Extra De consuet. :
 & ibid: DD, ac interpretes. Casparus Manzus ad d. §. Sine
 scripto num. 5. Matth. Steph. De art. iur. cap. 28. num. 6.
 Schneiderus. ad eundem §. sine scripto num. 4. Conradus Lagus in
 Methodo Iuris Civilis parte 1. cap. 5. à num. 1. ad 2. d. Multorum
 aetium necessitatem indicat Imp. Iustin. d. §. sine scripto quod colle-
 git Wesenbecius ex verbo Ventium Harprecht vero ex verbo Moti-
 bus, c. pater id ex Iustit. sape d. §. sine scripto. verbo Diuturni mo-
 res item ex l. De quibus cum ll. seqq. ff. De legibus. f. Mysing.
 Schol. in Iustit. lib. 1. De iure nat. gent. & civili tit. 2. num. 7.

II.

Rationabilitas consuetudinis in eo sita est, quod ex vna parte utilis sit
 bono communi, & ex altera iuri Diuino, aut naturali non sit con-
 traria a, Potest esse iusta, & rationalis consuetudo, quantumvis legi-
 bus humanis aduerferur. b, Nihil omnino ipsi officit peccaminosa e-
 ius incæptio, si tamen excuset à peccato postquam legitimi temporis la-
 psu præscripta fuerit. c, In dubio an pro iustitia & honestate consue-
 tudinis sit præsumendum non conueniunt Doctores. d, Posteriores à suis
 maioribus consuetudinem introductam obseruantes à culpa excusantur,
 nec solliciti esse tenentur ad inuestigandam iustitiæ causam ex qua ini-
 tium duxit, sed iuste eam præsumere possunt. e.

3. Gerson 3. par. tract. De vita spirit. anima lect. 4. corol. 13. alfabete
 10. 62. lit. P. Supplemen. Gabriel. 4. Disp: 42. q. 1. ar. 3. dub.
 6. Natur. lib. 3. Consil. tit. De censib. consil. 7. num. 3. Becanus
 in summa Theolog. tract. 3. De legib: cap. 7. De consuet. q. 6. n. 4.
 conclus. 3. Thom. Sanchez lib. 7. De impediment. matrim. Disp.
 4. n. 14. b, idem citatus Becan. num. 2. concl. 1. Caiellanus 1.
 2. q. 97. art. 3. Sanch. lib. 7. De imped. matrim. Disp. 4. à
 num. 14. ad 15. d. Affirmat Franc. Arer. Conf. 23. ad fin. Ra-
 uen. De consuet. sec. 2. n. 4. Contradicit. Rochus de Curte, a-
 liosq; refert De consuet. sect. 7. num. 24. c. Caiet. 1. 2. quest.
 97. art. 3.

97. art. 3. Supplem. Gabriel 4. Disp. 42. quest. 1. art. 3. dub. 6.
Valent. 1. 2. Disp. 7. quest. 5. punct. 8. § Ex quo patet.

III.

Consuetudo accipitur & genericè, & specificè. Genericè seu improprie sumpta, consuetudinarium ius, constitutionem, & omnes iuris partes continet. *a*, Specificè accepta, solum ius non scriptum significat. *b*, Et diuiditur in vniuersalem, & localem. *c*, Vniuersalis ab omnibus, vel à multis obseruatur. Localis ad certum locum affixa in vim legis municipalis valet. *d*.

- a*, Clarum id est velle cap. In istis. Vbi dicitur: Firmantur leges non si instituta, vel promulgata fuerint, sed si vti moribus approbentur *b*, §. Et non. instit. De iure nat. gent. & civili. Paul. Lan. cellofus Inst. Iur. Can. lib. 1. tit. 2. De inducen. consuet. *c*. Hostiensis in summa lib. 1. De consuet. quadrisariam diuidit consuetud in generalissimam videlicet, & generalem, specialem & specialissimam. Qua diuisio non potest esse non utilis, ad quosdam textus qui videntur secum pugnare conciliandos. *d*, Cynus & D.D. in l. 2. Cod. qua sit Qua sit longa consuetudo.

IV.

DE iure Canonico, & Ciuili imperiali, ad introducendam consuetudinem, non requiritur vllus actus iudicialis modo concurrant necessario ad illam requisita, rationabilitas nimirum, actuum frequentia, & certam temporis spaium. *a*, In regno Hispano requiruntur duæ sententiæ iudiciales ad legitimam consuetudinem decem vel viginti annorum introducendam, siue illæ fuerint latæ contradictorio iudicio, siue non *e*.

- a*. Communis opinio est, sufficere duos actus iudiciales cum lapsu decennij, ut vocat glos. in l. De quibus. ff. De legibus in verbo inueterata, qua
A 2
amulig

à multis approbatur cum hoc moderamine, ut procedat, quando bini illi actus, ita sunt notory, ut verisimiliter, in populi notitiam venerint, alias duo actus non sufficerent, sed tot requiruntur, ut ex illis tacitus populi consensus colligi possit, quod prolixius exemplis ostendunt Bartol in 2. lecti. d. l. de quibus num. 10 Iason ibid. num. 41 Panorm. in c. fin. Extra De consuet. num. 17. Nostram sententiam tuetur Ant. Perez in Erotam. sup. Instit. imperiales lib. 1. tit. 2. Caspar Manzius in iuris Prolegum. tit. 2. §. 9. De iure nat. gent. & civili num. 17. Andr. Gaill. 2. Obseru. 31. num. 8. Wesenbec. num. 9. §. Ad inducendam ff. De legibus. Diod. Tuldenus Comment. ad Inst. cap. 4. Vasquez Dup. 177. cap. 6. num. 52. Suar. lib. 7. cap. 11. num. 2. b, Auctores refert idem Vasquez loco proxime citato. c. Consuetudo tunc firmatur contradictorio iudicio, quando una pars affert pro se consuetudinem decem, aut viginti annorum, & altera pars negat eam antiquam esse, & postea pars allegans obtinet. glos. in vtroq; textu.

V.

Licet iudicis sint partes rationem consuetudinis discutere, & dispicere vtrum congruat cum ratione communi legum parente a, tamen quot actibus consuetudo induci debeat non potest iudex pro suo arbitrio definire b, Non sufficit vnus aliquis actus in signis, neq; duo, sed omnino tot requiruntur, quot prudenti populari iudicio apti sunt recipere denominationem frequentium. c.

2. Mynsing. in. Sape d. §. sine scripto. Inst. De iure nat. gent. & civili num. 4. Wesenb. in paratit. num. 9. ff. De legibus. Harpr. ad d. §. sine scripto. num. 28. Schneid. ibid. n. 4. Menoch. De arbit. iudic. q. 1. 2. cent. 1. Cas. 82. b, In contraria sunt opinio Harprecht, qui negotium hoc, ut pote nulla lege determinatum iudicis arbitrio relinquendum esse putat. Wesenb. in parat. num. 9. ff. De legibus. §. Ad inducendam. num. 4. Sed melius nobiscum sentit Mynsing. d. §. Sine scripto. num. 6. falliq; dicit sententia opposita

posita auctores, quia iudex non inducere consuetudinem, sed tantum firmare eam potest. c. *Mysing*. *ibid.* num. 6. *Schneid.* num. 6. & alij. quia consensus populi debet apparere in debita forma, pro qua ius multitudinem, & frequentiam actuum exigit l. 1. *Ibi*: Quæ in oppido frequenter reuenter in eodē controuersiarum genere seruata sunt. *Cod.* *Quæ sit longa consuetudo.*

VI.

VT sit legitimè præscripta consuetudo, de iure Ciuili Cæsareo sufficiunt decem anni, siue consuetudo inducatur præterius Ciuile, in controuersijs à iure Ciuili non decisjs, siue contra leges scriptas ciuiles a, Decennium consuetudinis productiuum, incipit numerari à primo die actus, qui præter, aut aduersus iuris scripti dispositionem fit. b.

a. *Hayprecht* iudicis arbitrio tempus consuetudini inducenda necessarium statui debere existimat num. 40. similiter & *Anton.* *Perez* hac ratione motus, quod consuetudo sit facti quæ autem sunt facti, iudicis arbitrio relinquuntur. *Nostram* assertionem docet *Glos.* in l. *Diuturna.* 7. ff. *De legibus*, & in *Rub. Cod.* *Quæ sit longa consuetudo.* *Vbi* requiritur longum tempus, sed longum tempus dicitur decem annorum ut in princip. *De usu cap.* in *Instit.* Simili stylo grammaticatur & *Panorm.* in d. c. fin. *De consuet.* num. 11. *Bart.* in l. *De quibus.* ff. *De legibus* num. 14. *Iason* *ibid.* num. 33. ubi communem dicit esse. *Duenas* regula 13. in prin. *Cuiacius* *Cod.* *Quæ sit longa consuetudo,* maius tempus exigit quàm decennij. *Glossam* secuti sunt multi *DD.* inter quos est *Schneid.* d. §. *Sine scripto.* *Instit.* *De iure nat. gent. ciuili* à num. 5. ad 6. b. *Notat Bartol.* in rep. dict. l. *De quibus.* *Iason* *ibid.* num. 33.

VII.

DE iure Canonum ut introducatur consuetudo præter ius Canonicum satis sunt decem anni, a, at verò ut aduersus idem ius præualeat, quadraginta

draginta anni sunt necessarii. *b.* Hæc tamen & superius dicta non debent intelligi de consuetudine iuribus Maiestatis præiudicante ut sunt pedagiorum, ve&igalium, similibusq; onerum impositio: item legitimatio spuriorum in quibus, utroq; iure, nec quadraginta anni sufficiunt, sed omnino necesse est, ut origo memoriâ hominum excedat. *c.* De iure Saxonico, siue præter, siue contra ius consuetudo introducatur requiruntur triginta anni, & vnus annus, cum sex hebdomadis & tribus diebus. *d.*

- a.* Schneid. lib. 1. De iure nat. gent. & civili tit. 2. ad d. §. sine scripto in Instit. à num. 5. ad 6. *b.* glos. in c. fin. Extra De consuetud. in verbo legitime in princ. & ibi. Panorm. num. 11. c. 6. Super quibusdam 26. §. Præterea, Extra. De verborum signification. lex in l. 1. ff. De aqua pluui. arc. & in l. Hoc iure §. Ductus aque ff. De aqua quotidiana & astina. Iason in l. De quibus. ff. De legibus num. 35. ubi hoc multis exemplis illustrat. Alexand. Consilio. num. 4. vol. 1. incip. viso themate. *d.* Landrecht lib. 1. art. 28.

VIII.

Consuetudo legitimè introducta legem immitatur, *a.* ius interpretatur, *b.* vimq; legis obtinet, ut secundum illam teneatur iudex sententiam suam formare *c.* non tantum in contractibus, sed etiam in pœnis negotia decidendo. *d.* Deniq; consuetudo habet potestatem leges humanas confirmandi, vel abrogandi. *e.*

- a.* Instimianus §. Sine scripto. versio. nam diuturni. Instit. De iure nat. gent. & civili. Becan. summ. Theol. Schol. tract. 3. cap. 8. q. 1. num. 2. c. In his. dist. 11. l. sed & ea ff. De legibus. c. Diuturni. dist. 12. b. c. Cum dilectus. De consuet. l. 26. ff. De legibus. Paul. in l. Minimè. Callistratus in l. si de interpretatione. ff. De legibus. Optima enim, inquit, est legum interpres consuetudo. c. c. Consuetudo. dist. 1. & d. l. sed & ea. ff. De legibus. d. l. Quot finit. §. Quia ff. De adilit. edict. Auth Qua in provincia. Cod. ubi

IX.

In abrogandis legibus, aut Canonibus ea est vis Consuetudinis, vt nihil reneatur etiam illos Canones qui de sacramentalibus disponunt, sed illos penitus aboleat. *a*, Impedimenta quoq; Matrimonij etiam dirimentia, iure Ecclesiastico introducta contraria consuetudo tollit, manente valido, & licito matrimonij factamento. *b*.

- a*. In opposita est opinione Hostiensis in summ. tit. De secundis nuptijs. num. 3. versu: In aliquibus, & c. Vir. num. 2. Eod. tit. Vbi Henr. num. 2. & c. 1. De sponsalibus in fine. Nobiscum sentit Paludanus 4. dist. 42. q. 3. art. 1. concl. 3. num. 7. Couaruu. 4. decret. 2. p. cap. 6. §. 19. b. Pro constanti asseuerant, non posse consuetudine fieri ad matrimonium aliquem habilem, qui per sacros Canones habilis ad illud non est. Glos. c. Quod super. De consang. & affin. in fin. verbo non obstante. Et ibi Vincenz. & Gofred. Hostien. ibid. in fine & summ. tit. De cogn. spirit. Alexand. de Neno d. c. Quod super. num. 5. & duplici sequenti. Rosella verbo. Impedimento primo num. 7. Driedo De libertate Christiana lib. 1. cap. 11. in fine. Nosram sententiam docet Thom. Sanchez lib. 7. De impedim. matrim. Disp. 4. num. 14. dictus c. fin. De consuet. ubi statuitur generaliter consuetudinem habere vires ad derogandum legi. *b*

X.

Quamuis lex reptobet aliquam consuetudinem tanquam iniquam, ipsiq; etiam futurae deroget, potest tamen ex noua causa induci consuetudo aduersus illam legem & dispositionem Principis futuram consuetudinem improbantis. *a*, Consuetudo centenaria aut cuius initij memoria non extat, nunquam censetur sublata, per verba vniuersalia quacumq; consuetudine non obstante, nisi exprimat. *b*.

a, Bart. ad l. si hominem 30. ff. Mandati initio. Abbas cap. At. si Clerici §. De adulteris. num. 9. De iudicis, & ibi additio. ad Felin. num. 3. exponunt quando est causa noua, vel antiqua verisimiliter non cognita. Assertionem nostram docent Abbas cap. ceterum. num. 9. De iuramento calumnia. & cap. 2. num. 8. De probat. & c. fin. num. 24. De consuet. Dominic. c. 1. ad fin. De Constit. in 6. & ibi Francus num. 19. in fine Decius cap. 2. De probat in noua edit. num. 68. Rochus De Curte. De consuet. sect. 7 num. 11. Ioan. Lupus cap. per vestras De donat. inter virum & uxorem notab. 3. in princ. 2. & 3. Brunorus, in suo compendio. litera C. verbo Consuetudo. versu consuetudo etiam futura. Zamallos in suis quest. pract. q. 704. n. 6. b. Felin. in rubric. De prescript. n. 18 Prob. ad Monach. in cap. 1. n. 24. De prescript. in 6. glos. in antb. vt de ceter commut. rei immot. in verbo præsumptione. Gonzal in reg. Cancell. De mens. & altern. glos. 33.

XI.

Opinio afferens posse sufficienter consuetudinem probari per testes singulares, non est probabilis, sed omnino necesse est, testes consuetudinis in tempore, & actu identitate conuenire. a, Vbi dubitatur vtrum vigeat aliqua consuetudo sufficienter probatur si Doctor vnus excellens testetur eam vigere. b.

a, Decius Conf. 215. num. 3. Alexand. Consil. 136. num. 18. idem Conf. 72. num. 2. vol. 1. incip. inspecta diligenter. Fallit in notoria consuetudine, que probatione non eget. Bald. in l. 1. num. 5. Cod. Ad Senatus consultum Velleianum. idem in l. si fugitini. num. 3. Cod. De seru. fugit. Zasius Conf: 5. num. 109. vol. 1. b. Bart: reper: l. De quibus: num. 21. q. 4. ff. De legibus: Iason: l. Filius a Patre in princ. num. 27. ff. De liberis & posth. Ant: Goin lib. 4. 1. Tauri num. 4. & multi alij quos refert Mascard, de probat. Concl. 426. num. 1. & duplici seq.

XII. Quam

XII.

Quamuis per non vsum non possit introduci consuetudo. *a.* Clerici nihilominus non deferentes tonsuram per tantum tempus, quantum ad præscriptionem consuetudinis iura requirunt, abrogant legem deferenda tonsura constitutam. *b.*

- a.* §. *Sine scripto. Verbo: Diurni, & verbo Vtendum. Inst. De iure nat. gent. & civili. Martin. Becanus summ. Theol. Schol. tract. 3. ca. 4. quest. 5. num. 3. concl. 2. b. idem Becanus ibidem num. 4.*

PROBLEMAT A.

1. An iusta sit consuetudo multorum in M. D. L. Dominorum mellis medietatem à sibi subditis exigentium ?

2. An Vlnensis ciuitatis, vbi diebus Dominicis, & alijs diebus festis rustici permittuntur in foro ligna, olera, & his similia vendere consuetudo sit pia, & honesta ?

3. An licita sit consuetudo quorundam dominorum rusticos suos punientium si in alia quam sui Domini popina biberint, aut si salem alibi quam apud ipsos emerint ?

De Iure Personarum.

XIII.

Ius personarum est status & conditio hominum, secundum, quam in hac ciuili societate quisq; regitur. *a.* Secundum leges Ciuiles ius personarum consistit. in libertate, ciuitate, & familia. *b.* Canonica personarum diuisio ista est, quod alij sint Clerici, alij Laici, alij Regulares.

- a.* *Ant. Perez Inst. Imper. lib. 1. tit. 3. De iure personarum, Schneid. Inst. De iure personarum, tit. 3. num. 3. b. l. vltima ff. De capite minus*

B

tit. 6.

XIV.

Clerici sunt vnum genus Christianorum Diuino officio mancipatum, orationiq; & contemplationi deditum, separatim ab omni strepitu temporalium. *a*, Regulares sunt Monachi, & alij certæ religioni adscripti, dicti. à regula speciali quam profitentur. *b*.

a, d. c. Duo sunt. & c. Clericus. ead. q. 1. toto tit. Decret. ne clerici, vel monachi. & tit. infra. De vita, & honestate clericorum. *b*. De his agitur infra De regularibus.

XV.

Clericorum ordines iuxta Theologos sunt septem, quatuor Minores, tres Maiores, *a*, quibus secundum Canonistas additur Clericalis. *b*, & vnus Episcopalis *c*. Prima tonsura est ordo Ecclesiasticus. Percussores primâ tonsurâ insignitorum incidunt in canonem latæ sententiæ: Si quis suadente. *d*.

a, Ita Theologi in lib. 4. Sent. dist. 24. Bellarm. De Clericis lib. 1. cap. 11. Adde & Concil. Trid. ses. 23. cap. 2. in doctrina De Sacram. ordinis. *b*, ex *c*. Cum contingat. Ext. De atate, & qualit. c. c. 1. circa princ: dist: 21. c. 3. dist. 84. c. 13. dist. 93. Concil: Trid. d, ses. 23. Can. 6. & 7. d, d. c. Cum contingat.

XVI.

IN Ecclesia tanquam Archirepublica Christi triplices sunt Ministri. Deputati tantum, Benedicti tantum, & Clerici. *a*, Deputati sine vlla benedictione, aut consecratione, per solam Canonicam electionem officijs Ecclesiasticis destinantur. *b*, Benedicti, alij sunt benedictione constitutiua, alij benedictione inuocatiua: primi ab omni profanitate fecernuntur, posteriores non item *c*.

a, Cleri-

a, Clericorum appellatio generalis est, & pertinet etiam ad eos qui capillo tantum intinuti sunt, quine & coniungi Clerici. Rubr. De Clerici coniug. l. 3. Decr. tit. 3. b. ex hoc genere sunt Sacristiani, Psalmista, Crucigeri, Scholirega. Ioan. Trzaskowski Tract. De Sacram. ord. q. 2. c. Idem Ioan. Trzaskowski dist: tract: & quest: Huiusmodi plerumq; sunt Abbates, & ordinaria Abbatisse, preterea omnes Moniales, Presbyterissa, Diaconissa, omnesq; cœnobita, ac Monachi vulgo tonsi ab Episcopis dicti.

XVII.

IVs ordinandi Clericos ordinariè est penes Episcopum, **a**, extra ordinariè concedente summo Pontifice aliqui ordines conferuntur etiã non ab Episcopo. Primam tonsuram de iure communi possunt conferre Abbates habentes ius Mitræ, & baculi benedicti ab Episcopo. Ex privilegio Papæ etiam simplices sacerdotes reuè eandem conferunt. **b** Hodiè per Tridentinum non licet primam tonsuram conferre nisi suo subdito, **c**, cui ritè, & licitè conferretur etiam in aliena diœcesi. **d**.

a, c. 1. §. Ad Episcopum. dist: 25. c. Quamuis dist: 68. Concil: Floren: in unione Armeniorum De sacra ord: Concil: Trid: ses: 23. cap: 4. §. Proinde & can. 7. De sacra ord: § fin. infra: eod: b. Patet id ex consuetudine Cardinalium Presbyterorum. Ioan: Andr: in c. 1. num: 13. & 14. De suppl: neglig: prelat: ses: 23. cap: 10. d. Quia collatio tonsuræ est voluntaria iurisdictionis Alber. in l. Emancipati sub: num: 1. ff. De emancip: Barb: inc: Nomi De officio Legat: Rebuff in praxi p. 1. tit: De Clericis, **a**, quibus & quomodo creentur. num: 12.

XVIII.

ORdinibus factis aliqui sunt inepti iure Diuino, aliqui iure Humano. Jure Diuino fœminæ, **a**, & hermaphroditi, **b**, seu androgini, etiã si sexus virilis in illis præcellat, item non baptizati **c**, & baptizati adulti, **i**nnulti, **d**, preterea infantes, furiosi, amentes, cæci, & muti, **e**.

a, c. *Mulieres*: dist: 23. 2. *Tim*: 2. b, *Martinus Nauarrus* androginos monstrare esse dicit, & *Paulus* in l. *Non sunt liberi*. 14. *De statu hominum* lib: 1. in *Pandect.* tit. 5. *Iustin*; in l. *Quod certatum*. 3. *De posth. hered. Instist*: lib: 6 *Cod*: tit: 29. c. c. 1. c. 3. *Ext. De Prashy*: non baptizatis. d, *Thom: Sanch*: lib: 7. *Disp*: 29. num: 5. *Ioan: Trzaskouuski* *Tract: De Sacram. ord*: q. 5. 3.

XIX.

Iure Ecclesiastico arcentur ab ordinibus omnes irregulares, cuiusmodi sunt serui proprie accepti. a, Originarij, b, Similiter Curiales, aut simili conditioni obnoxij, deniq; libertate donati cum rēto obsequio temporali manumissori debito. Idem iuris est de criminosis, d, illegitimis, e, bigamis f, enormiter deformibus, g, claudis, h, publicis pœnitentibus, i, apoftatis, vxoratis, k, & illiteratis, l.

a, c. 1. c. 2. dist: 54. c. 1. c. 2. *Ext: De seru: non ordinan.* b, c, *Quis aut. c. Generalis. c. Admittantur.* dist: 54. c. c. *Quicunq;* 54. iuncto c. *Nullus*, & ibi glos. *Ext: De seru: non ordinan.* d. c. fin. *Ext: De temp. ord. c. si Episcopus.* dist: 50. e. c. 1. *Ext: De filijs Prash:* f, c. *Marium.* dist: 33. c. *Curandum cum c. sequenti* dist: 34. g. c. fin. dist: 55. adde & c. 2. & ibid: *Panorm: Ext: De corpo. vniat:* h. e. 10. dist: 55. i. c. *Ex pœnitentibus.* c. *Illud quoq;* placuit. iuncto c. *Incapite.* dist: 50. k. c. fin. *De temp: ord: in 6. iuncto c. 4. & c. 5. Extra: De conu. coniug. & qua ibi tradunt DD. l. d. c. fin: & c. si in laicis.* dist: 38.

De immunitate Ecclesiastica

XX.

Immunitas Ecclesiastica est libertas, ratione cuius Ecclesiæ, earundēq; personæ, nec non res, ab oneribus ciuilibus sunt exemptæ. a, Triplex est immunitas Localis nimirum, Personalis, & Realis, b.

a, *Toto tit: Ext: & in 6. De imm: Eccl: & passim* 17. q. & subrii: *Cod: De his, qui ad Ecclesias:* b, *Hen: Camis: summs: Iur: Canon: De imm: Eccl:*

XXI.

PROpter localem immunitatem Ecclesiæ tam consecratæ quàm non consecratæ, in quibus Divina officia celebrantur, a, cum suo ambitu & cæmeterio, non possunt munijis sæcularibus gravari, b, non possunt in illis tractari placita sæcularia, c & sententiæ ibi latæ omni carent robore firmitatis. d, Placita Ecclesiastica recte in illis tractantur. e.

a, c. Ecclesia hoc tit: c. Ad hoc. De religiosis domibus. e. Nulli 12. q. 2. b Ioan. Andr. in add. ad specul. h. r. c. c. 1. h. t. Gemin. in c. Decet. num: 12. Franc: & oan. t. in 6. d. c. 2. §. Ordinarij b. t. e. s. Præceptum 2. q. 2. glos. in d. c. 1. in verbo Placitum. h. t.

XXII.

CAusæ sanguinis, & in quibus de corporali pœna agitur, sub pœnis anathematis tractare in Ecclesijs, cœmeterijs cum suo ambitu, non licet, a, & negotia in talibus locis aliquo casu confecta, irrita sunt omnino, & inualida. b, Processus tamen in domo Ecclesiastica factus valet. c.

a, c. Cum Ecclesia. h. t. Absurdum enim est, & crudele, ibi iudicium sanguinis exerceri, ubi est constituta tutela refugij. Ioan: Hono: ab Axel: totius Iur: Can: compend: lib: 3. tit. 49. num: 4. b, d, c. 2 §. Ordinarij hoc tit: c. Quia constitutio dicti. c. Decet: est pœnalis, & striete intelligenda Panor m: in d. c. 1. num: 2. hoc tit: & ibid: Canonista. c. Honor: ab Axel proximè citatus.

XXIII.

AD Ecclesiam etiam interdictam confugientes, quantumvis grauiâ delicta perpetraverint, non possunt tam ipsi, quàm bona ipsorum

B 3

inde

97431

17

inde violenter extrahi, *a*, & extracti damnari ad mortem vel, poenam corporalem etiam verberum. *b*, Hic tamen fauor non extenditur ad publicos latrones, nocturnos agrorum depopulatores, *c*, & qui spe immunitatis in cæmeterijs, vel Ecclesijs delinquant, *d*, vel alias in Ecclesia, aut cæmeterio sacrilegium fecerunt, *e*, aut proditione proximum suum occidunt, aut assassini, hæresis, vel læsæ maiestatis rei sint. *f*. Vt sunt

a, Archid: in c. Reum: num: I. 17. q. 4. c. sicut primo 17. q. 4. c. si quis suadente. §. Qui autem 17. q. 4. b, Archid: in c. Reus sub: num: 2. 17. quest: 4. Pro quo est text: in c. Nullus. & c. Constituimus 17. quest: 4. Zab. in c. Inter alia in 5. quest: hoc tit. c. d. c. Inter alia hoc tit: quod corrigat Auth De mand: Princ: §. Quodsi delinquentes, quæ plures personas excipit. d. c. fin. hoc tit e. c. Frater. & c. Episcopus & c. sequenti 17. quest. 4. Capell: Tholos. q. 423. f. Remig. de Gonn. De imm: Eccl: in fall: ubi ponit 39. fallent.

XXIV.

Seruus propriæ, seu mancipium, fugiens domini sui timore ad Ecclesiam, postquam de impunitate sua dominus eius Clericis iuramentū præstiterit, ad seruitium Domini sui redire compellitur, *a*, etiam inuitus. Idem obtinet in Colono: Asscriptitio, Liberto, ac alia simili persona domestica. quæ conuassatis rebus certis, atq; subtractis, aut se ipsam furata, ad sacrosancta Ecclesiæ loca se contulerit. *b*.

a, c. Inter alia. §. fin. hoc tit: c. Meruentes. c. Id. constituimus verbo seruus etiam 17. q. 4. b. l. Prasenti. §. Cum autem. versu, sane enim si seruus. Cod. De his, qui ad Ecclesiam confugiunt. Ratio est, ne patronis seu dominis per eorum absentiam obsequia iusta denegentur.

XXV.

IVdæus debitor æris Christiano fugiens ad Ecclesiam non admittitur, *a*, Christianus fugiens in Ecclesiam ad declinandum litigium Civile recipitur

recipitur quidem, & intra fines Ecclesiæ ab omni violentia tutus est: at tamen intra eosdem fines representandus est iudici, ut se possit defendere per se, vel per alium, alioqui contra ipsum proceditur, & distrahuntur bona, si quæ habet, & Ecclesia si quæ intulit in illam, tenetur reddere, & iurare quilibet de Ecclesiâ, quod non sit confesius rerum fugitiui. b.

- a, *Cod. De his, qui ad Eccl: confug: l. 1. intellige nisi debita reddiderit uniuersa. Hostien: in summ: lib: 3. De imm: Eccl: num: 8. b, Traditur hoc totū d, l. Præsenti: Cod: eod: §. 1. & sequ: ad de Hostien: proxime citatum.*

XXVI.

FAcinorosus fugiens ad Ecclesiam, & obuiam habens corpus Christi a sacerdote delatum, si sacerdotem apprehendat, non debet ab illo abstrahi a, Ob sanctissimam tamen Eucharistiam in communione perceptam tutus esse non potest, licet consultius sit ut quo quis die communicauit, ad supplicium non trahatur, sed post tres aut quatuor dies. b.

- a, *Hugo arg: 7. quest: 1. dicit hoc privilegium esse Ecclesiæ, & ideo non esse extendendum, quem citat Hostien: in summ: lib: 3. De imm: Eccl: literal. Ipse tamen Hostien: extendit tanquam favorabile, & merito: quia cum supra dictum privilegium ob honorem Dei, & reuerentiam Ecclesiæ concedatur, ex mente iuris est, ut ubi est maior ratio, fortius extendatur. b. Idem Host: loco cit: & sic: intellig: 13. quest: 2. c. fin: arg: ff. De poenis prægri: c. arg: De consecrat: dist: 2. c. Omnis homo &c. Tribus gradibus.*

XXVII.

Confinia Ecclesiarum infringens, aut hominem, vel bona eius inde subtrahens donec dignè poeniteat, & quousq; emendet tam laicus, quam clericus, arcetur ingressu Ecclesiarum, a, & nisi quod rapuerat reddat excommunicatur b, immo ipso iure excommunicatus est? Ex-
commu-

communicantur ipso facto & illi, qui in Ecclesia, aut clauſtro, aut intra
immunitatem Eccleſiæ, Eccleſiaſticis perſonis, & miniſtris, aliquam in-
iuriam faciunt. *d.*

a, c. Frater & c. Episcopus. & c. ſequenti. c. Nullus clericorum 17. quaest:
4. b. c. ſicut d. 1. 17. quaest: 4. c. Omnes el: 1. & ibi glos. & c.
Quisquis. §. penult: ibi ſciat ſe communionem priuatum & c. ſi
quis ſuadente §. 1. 17. quaest: 4. iunct: c. ſiquem: & ibi not. De ſent:
exc: & c. Engeltrudam 3. quaest: 4. d. c. Cum pro cauſa.
De ſent: excom: & ibi Hoſtien: ſub num: 1. d. c. Quisquis §. 1. &
2. & d. c. ſiquis ſuadente §. 1. 17. quaest: 4. l. 10. Cod. De Epif: &
cler: & Auth. ibi poſita.

XXVII.

Clerici & religioſi poſſunt per Episcopum, vel alios iudices propri-
os ab Eccleſijs arceri, & violentè extrahi, dummodo iudex Eccle-
ſiaſticus cauſa diſciplinæ, & non odij eos ab Eccleſia arceat, aut extrahat
a, Uiolatio immunitatis Eccleſiaſticæ eſt mixti fori, & à iudice qui præ-
uenit punitur. *b.*

a, Panorm: in c. Inter alia num: 13. h. 1. Assertionem noſtram docet: limi-
tationem autem assertionis habet Sylueſter in verbo immunitas. 3. ver-
tertiũ clerici & religioſi c. Nullus. & ibi glos. in verbo ſed non-
ne 17. quaest: 4. Contrarium tenet Zabarel in d. c. Inter alia in 6.
quaest: & ibi Ancar: in ſin: Ioan: Andr: num: 4. Ioan: de Anan:
num: 9. Collect: num: 16. pro quibus eſt text: in c. Conſtituimus 17.
quaest: 4. Diaz in prax: crim: c. 124. c. Deſinit. & ibi Ioan: De
Viſch: in 1. notab. 17. q. 4. b. c. De ſinit. §. ſiquis autem auth:
Caſſa: Cod: De Sacroſanct: Eccleſ: iuncto c. Nouerunt. De
ſent: Excom:

XXIX.

Iniciens manus violentas in clericos etiam excommunicatos *a,* teme-
rè, aut iniurioſas in eos etiam volentes, aut conſpuens in faciem, aut
effundens

effundens aquas super eum animo iniuriandi, *b*, incidet in poenam canonis si quis suadente etiam si laicus religiosum, vel conuersum percutiat ad iussionem Abbatis ex iusta causa disciplinæ, *c*, aut si laicus etiam Magistratus, vel officialis. *d*.

a, Franc: Marc: quæst: 609: num: 3. par: 2. glos. in c. Cum contingat in verbo Ordinati & ibi Can: De sent: exc: *b* Idem Franc: Marc: quæst: 610. 1. 2. glos. in 1. c. si quis pulsatus. De poenit: dist: 1. Innocent: inc. Nuper num: 2. & in c. Contingit: De sent: excom: & utrobique DD. c. c. vniuersitatis. De Senen: excomm. d. c. si verget. 1. §. Officialis. De sent: exc: & ibi Can:

XXX.

Clericus, qui dimisso habitu, & tonsurâ, enormitatibus se immiscet, capi à quouis homine sæculari potest *a* necesse tamen est vt captus, honestè, & quam primum deducatur ad iudicem Ecclesiasticum *b*, non detinendo vltra viginti horas *c*, Hoc ipsam facere potest & iudex sæcularis clerico de fuga suspecto. *d*.

a, c. 1. De apostatis. c. Ex parte el. 3. De priuil. quia malijs hominum indulgeri non debet, sed potius obuiari. c. Significante qui maritum: accus: poss: *b*, *c*. Vt iam: De sent: excom: c. si clericos. Eod: tit: in 6. c. c. Cum non ab homine & ibi glos. in verbo: deprehensus legitime. Panor: num: 10. & seqq: c. si clericus in primo: ibi per laicos capi facias & eos carcere includas. *d*. Myns: Obseru: 65. Cent: 2. Panorm: in c. Cum non ab homine num: 11. & 12. de iudic: Anch: Consil: 192.

XXXI.

Ecclesiasticæ personæ exemptæ sunt à Pedagijs, Guadagijs, ac Datijs *a*, Onera realia imposta rebus antequam ad Ecclesiam peruenissent suffert Ecclesia *b*, sicut subiacet & illis oneribus quæ ex naturali ratione in-

C

ne in-

ne incumbūt ipsīs rebus, vt sunt refectiones puteorum communium,
pontium, itinerum, & his consimilia c.

a, c. *Super quibusdam. De verborum significatione.* b, c. *Olim causam*
De rest: spol: c. Cum dilecti. De donat: c. Quanta De censibus.
Innocent. in c. Non minus. num: 4. in fin: hos tit: Io: Fab:
in l. Placet. in princ. Cod: De sacrosan: eccles: l. Idem Iulianus §.
Heres. & ibi glos: in verbo solarium. ff. De legibus. late Capr:
concl: 96. num. 37. & seqq: l. 2. §. si quis. ff. Nequid in loco publ:
l. Hactenus. ff. De usufr. l. Quæro ff. De usufr. c. l. ad instru-
ctiones Cōd. de sacrosanct: ecclesiis.

XXXII.

Statuta, & consuetudines contra libertatem Ecclesiæ, eiusq; personas
inducta, aduersus Canonicas sanctiones, irrita sunt, & ipso iure nulla a,
Statutarij, & scriptores statutorum ipsorum, nec non potestates, Con-
sules, Rectores, & Consiliarij locorū, vbi talia, statuta & cōsuetudines e-
duntur, vel seruantur, nec non illi qui, secundum ea præsumunt iudicare,
vel in publicam formam scribere iudicata, sunt ipso iure excommunicati,
b, & priuati feudis Ecclesiasticis. c, Nec euitant istas pœnas, licet
in fine statutorum ponat statutum, quod si quæ statuta essent edita contra
Ecclesiasticam libertatem, habeantur pro non scriptis. d.

a, *Auth: Cassa. Cod: De Sacros: Eccl: b, c. Nouerit: & ibi glos. 2.*
& Can c. Grauem De sent: excom: c. d. c. Grauem. in fine d.
Bart: in d. Auth. Cassa: n. 6. Panor: in d. c. Nouerit: num: 1.
in fin: & ibi Can.

Ad Maiorem DE I Gloriam, Beatissimæq; Virgi-
nis MARIÆ sine labe originali con-
ceptæ Honorem.

Iure optimo dico, Imprimatur.

BENEDICTVS DE SOXO Soc: IESV,
Sacrae Theologiae Doctor, & Vniuersitatis
Vilnenfis Procancellarius.

*Et ego has Theses, subtilem, & diffusam iuris consuetudi-
narii, personarum, & immunitatis Ecclesiasticae materiam com-
plectentes, ut pote, ex sacris canonibus, & legibus civilibus, solidif-
simè deductas, typo & publicæ concertationi meritiò committi censeo.*

SIMON DILGER I.V.D. institu-
tionum ciuiliū Professor ordinari-
us, & Collegij Iuridici pro tempo-
re Decanus.

